

УДК 342.4

DOI: <https://doi.org/10.31359/1993-0941-2025-49-323>

З. С.-М. Ях'яєв, аспірант кафедри державного будівництва Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
ORCID ID:0009-0003-7706-9575

ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАСІДАНЬ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ: ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ПЕРША СЕСІЯ

***Анотація.** У статті досліджено історичний розвиток організації засідань Верховної Ради України, зокрема порядок відкриття першої сесії після проведення виборів. Проаналізовано конституційно-правову базу, що регламентувала цю процедуру в різні періоди, зокрема положення Конституції Української РСР 1978 року (у редакції, чинній до 1996 року), а також норми чинної Конституції України. Виявлено суттєві відмінності між радянською та сучасною організацією роботи парламенту, що стосуються порядку скликання першої сесії, відкриття першого її засідання, ролі Тимчасової президії Верховної Ради, правомочності та повноважності парламенту та інше.*

Детально проаналізовано зміни, внесені до Регламентів Верховної Ради починаючи з 1990 року, які стосувалися таких аспектів, як порядок відкриття першого засідання, роль тимчасової президії Верховної Ради, місце державної символіки, порядок ухвалення рішень, зокрема процедурних, та рішень про включення питань до порядку денного.

На основі дослідження зроблено висновок про поступову еволюцію процедур організації першої сесії Верховної Ради, що сприяло зміцненню парламентаризму в Україні..

Ключові слова: форми роботи Верховної Ради України, перша сесія, засідання, Регламент

Постановка проблеми. З боку наукового співтовариства вивченню механізму організації засідань Верховної Ради України, зокрема під час першої сесії, в розрізі історії приділяється недостатньо уваги. Втім, вивчення саме такого аспекту, що стосується організаційних форм діяльності парламенту, дає змогу встановити тяглість та еволюцію підходів щодо розуміння яким чином має функціонувати єдиний законодавчий орган України.

Починаючи з першого (дванадцятого) скликання Верховної Ради конституційно-правова база, що встановлювала спосіб організації роботи парламенту, активно змінювалась як у негативний бік, так і в сенсі вдосконалення. Проте чинна конституційно-правова база й нині містить слабкі місця, зокрема в рамках організації засідань парламенту під час першої сесії, і лише з вивченням історичного розвитку організаційних форм діяльності Верховної Ради можна чітко сформулювати шляхи їх вдосконалення.

Мета. Метою дослідження є провести порівняльний аналіз положень, що регламентують процедуру організації засідань Верховної Ради України, зокрема під час першої сесії, на прикладі Основних Законів України та Регламентів Верховної Ради України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед фундаментальних праць, присвячених організації засідань Верховної Ради України, слід виділити роботу Журавського В., де докладно описується процес становлення і розвитку українського парламентаризму [1]; також дослідження Развадовскої М. на тему організаційно-правових форми роботи парламенту [8]. На основі ж чинного Регламенту Верховної Ради України проводив дослідження Матейчук Р., вивчалась процедура організації і проведення пленарних засідань [4].

Робота на тему історичного розвитку організації засідань Верховної Ради України має доповнити наукову базу з означених питань.

Виклад основного матеріалу. Порівняльний аналіз конституційно-правової основи організації засідань Верховної Ради України, зокрема під час першої сесії, логічно почати з Основних Законів держави. Так, аналіз здійснюватиметься на основі Конституції (Основного Закону) України від 20 квітня 1978 року № 888-ІХ в редакції, чинній на день прийняття нової Конституції України (тобто 28.06.1996) [2] та, власне, поточної редакції чинної Конституції України [3].

Частиною 1 статті 99 Конституції (№ 888-ІХ) встановлювалось, що новообрана Верховна Рада України скликається на першу сесію протягом двох місяців після виборів. Формулювання «два місяці після виборів» видається вкрай нечітким, особливо порівнюючи його з тим, що застосовується в частині 3 статті 82 чинної Конституції. Так, встановлено строк у тридцять днів від дня офіційного оголошення результатів виборів. Таке положення є більш вдалим з огляду на правову визначеність меж встановленого строку та його тривалість. Два місяці – доволі великий проміжок часу, зумовлений особливостями організації влади в Українській Радянській Соціалістичній Республіці (Конституція приймалась у 1978 році), де роль Верховної Ради не була визначальною і потреби в якнайшвидшому початку її роботи не існувало.

Інший аспект – чинна Конституція передбачає, що новообраний парламент самостійно збирається на першу сесію. Конституція ж № 888-ІХ уповноважувала скликати новообраний парламент Президію Верховної Ради України – фактично вищий орган державної влади УРСР. Навіть така дрібниця допомагає осягнути концептуальну відмінність ієрархічності влади радянської та незалежної України.

У цьому сенсі коротко слід зазначити і про скликання чергових сесій Верховної Ради. Чинна Конституція встановлює дві дати початку скликання чергових сесій парламенту, яке відбувається автоматично. Натомість Конституція № 888-ІХ знову уповноважувала на це Президію Верховної Ради. Її роль помітна і в контексті скликання позачергових сесій.

Відповідно до частини 2 статті 99 Конституції № 888-IX відкриття першого засідання Верховної Ради покладалось на Голову Центральної виборчої комісії по виборах народних депутатів. Чинний Основний Закон (частина 4 статті 82) уповноважив на це найстаршого за віком народного депутата України, що також говорить про самодостатність єдиного законодавчого органу незалежної України.

Частина 2 статті 99 Конституції № 888-IX закріплювала й те, що до обрання Голови Верховної Ради перше засідання парламенту веде «обрана Верховною Радою президія». Не слід плутати цю президію з Президією Верховної Ради, адже перша – виключно тимчасовий орган, який в окремий період головує на пленарних засіданнях Верховної Ради під час першої сесії, а друга – постійний орган парламенту з широкими повноваженнями, що перестав існувати із прийняттям Конституції 1996 року.

Положення щодо тимчасової президії відсутні в чинній Конституції, проте містяться в Регламенті Верховної Ради України від 10 лютого 2010 року. Місце тимчасових президій в організації засідань парламенту під час першої сесії із 1990 року і до сьогодні може стати предметом окремого дослідження. Однак спільну рису можна виокремити вже зараз – тимчасова президія функціонує до обрання Голови Верховної Ради України.

Питання повноважності новообраної Верховної Ради України у Конституції № 888-IX не передбачалось, на відміну від положень чинного Основного Закону. Як відомо, парламент є повноважним за умови обрання 2/3 народних депутатів від конституційного складу Верховної Ради (450 мандатів). Втім, частина 2 статті 104 старої Конституції встановлювала дещо подібні обмеження в контексті правомочності парламенту приймати рішення. Так, правомочність обумовлювалась трьома вимогами:

– на засіданні мають бути присутні щонайменше 2/3 народних депутатів України від їхньої фактичної кількості,

– фактична кількість встановлювалась на рівні обраних народних депутатів, повноваження яких *визнані і не припинені* у встановленому законом порядку,

– на засіданні мала бути присутня більшість народних депутатів від конституційного складу парламенту, тобто 226 обранців щонайменше.

Частиною третьою встановлювалось, що закони, постанови та інші акти Верховної Ради України приймаються більшістю від *фактичної* кількості народних депутатів України. Застосовуючи ці положення до сьогодення, для прийняття законів було б достатньо 201 голосу народних депутатів, так як їхня фактична кількість – 400 осіб (станом на 05.03.2025) [11]. Щонайменше, за Конституцією № 888-IX, для прийняття закону чи постанови було необхідно всього лише 114 голосів народних обранців.

Прив'язка до фактичної кількості народних депутатів, а не до конституційного складу парламенту, ставить під питання реалізацію представницької функції законодавчого органу та є вкрай недосконалим механізмом забезпеченням його діяльності.

Ще одна недосконалість Конституції № 888-IX в рамках організації засідань парламенту полягає у відсутності положень, які б закріплювали:

– відкритість засідань Верховної Ради та підстави проведення закритого засідання,

– декларування, що будь-які рішення парламенту приймаються виключно на пленарних засіданнях,

– особисте голосування народних депутатів України на засіданнях.

Примітно, що всі вищезазначені аспекти регламентуються положеннями лише однієї статті чинної Конституції – 84.

Як можна зрозуміти, навіть на рівні Конституцій організація проведення засідань Верховної Ради України суттєво відрізняється, має характерні риси. Ще більше унікальних аспектів, які б розкривали еволюцію організації засідань можна побачити у Регламентах Верховної Ради України. Так, до порівняння пропонуються Тимчасовий регламент засідань Верхо-

вної Ради Української РСР дванадцятого скликання від 22 травня 1990 року в останній чинній редакції (далі – Тимчасовий регламент) [7]; Регламент Верховної Ради України від 27.07.1994 № 129/94-ВР, в останній чинній редакції (далі – Регламент 1994 року) [9, 10]; Регламент Верховної Ради України від 16 березня 2006 року (визнано неконституційним Рішенням Конституційного Суду України), в останній чинній редакції (далі – Регламент 2006 року) [6]; та чинний Регламент Верховної Ради України від 10 лютого 2010 року (далі – чинний Регламент) [5].

Почати пропонується з визначення місця Гербу, Прапора та Гімну України на засіданнях Верховної Ради. Так, преамбула Тимчасового регламенту закріплювала, що на час пленарних засідань у Сесійному залі встановлюється Державний прапор України. Важливо, що таке положення містилось у преамбулі з моменту прийняття Тимчасового регламенту 22 травня 1990 року. Таке положення слід характеризувати як прогресивне, таке, що відображає національну самосвідомість українців та рух України до здобуття незалежності. Наприклад, у Регламенті Верховної Ради Української Радянської Соціалістичної Республіки від 25 березня 1980 року будь-які згадки про державні символи України були відсутні.

На жаль, те саме можна констатувати, аналізуючи положення Регламенту 1994 року. Незважаючи на те, що Тимчасовим регламентом передбачалось, що остаточно питання встановлення Державного прапора мав закріпити постійний Регламент, цього так і не відбулось. Регламент 1994 року не містить жодних згадок про місце державних символів на сесіях Верховної Ради України.

Ситуація була виправлена лише з прийняттям Регламенту 2006 року, де передбачено, що сесії Верховної Ради починаються і завершуються виконанням у залі засідань Державного Гімну України (частина 3 статті 9). А відповідно до частини 11 статті 161: «У залі засідань на урочистому засіданні Верховної Ради з приводу складення присяги Українському народові новообраним Президентом України після відкриття засідання та перед його закриттям виконується Державний Гімн України».

Ідентичні положення містить і чинний Регламент (частина 3 статті 9 та частина 11 статті 166 відповідно).

Відсутність обов'язку виконання Державного Гімну України у Тимчасовому регламенті та Регламенті 1994 року може пояснюватись відсутністю затвердженого законом тексту і музики Гімну, що відбулось лише у 2003 році. Однак Регламент 1994 залишався чинним до 2006 року і жодних змін до нього в контексті Гімну прийнято не було [10].

Цікавою в історичній перспективі видається процедура прийняття рішень про включення питань до порядку денного. У Тимчасовому регламенті така процедура описана вкрай невдало: «рішення... приймається більшістю – 1/3 голосів від фактичної кількості народних депутатів» (частина 7 статті 1). По-перше, знову використовується прив'язка до фактичної кількості народних депутатів. По-друге, виходячи з логіки побудови формулювань у Тимчасовому регламенті (див. частину 5 статті 1), рішення приймається саме 1/3 голосів. Проте навіщо законодавець представляє «більшість» як 1/3 – незрозуміло [7].

Регламент 1994 року встановлював різну кількість голосів народних депутатів, необхідних для прийняття рішення про включення питання до порядку денного. Це залежало від того, чи був затверджений в цілому порядок денний. Так, у випадку ще не затвердженого порядку денного для прийняття рішення було достатньо 1/3 голосів депутатів від їх, знову-таки, фактичної кількості (частина 3 статті 2.4.3). А відповідно до частини 5 статті 2.4.4 рішення про розгляд на засіданні питання, не включеного до порядку денного, приймається більшістю голосів народних обранців від їх фактичної кількості [9].

Чинний Регламент продублював положення Регламенту 2006 року. Як відомо, проект постанови про затвердження порядку денного сесії приймається в цілому більшістю народних депутатів від *конституційного* складу парламенту (частина 3 статті 22 обох Регламентів). Відповідно, аналогічна кількість голосів необхідна і для прийняття рішення про включення (виключення, перенесення) питань до вже затвердженого порядку денного (частина 2 статті 23 обох Регламентів). Відносно Тим-

часового регламенту[7] та Регламенту 1994 року можна виокремити 2 головні відмінності:

1) кількість голосів, необхідна для прийняття рішення, залежить не від фактичної кількості народних депутатів, а від конституційного складу Верховної Ради України;

2) на відміну від Регламенту 1994 року включення питання до вже затвердженого порядку денного не вимагає більшої кількості голосів депутатів.

І останнє, про що йтиметься в дослідженні – рішення з процедурних питань. Тимчасовий регламент передбачав унікальну процедуру прийняття таких рішень. Частиною 8 статті 1 встановлювалось, що рішення з процедурних питань приймається більшістю голосів народних депутатів *присутніх на засіданні*. При цьому не враховувались голоси «утримався» і «не голосував». Це може пояснюватись тим, що процедурні рішення мають прийматись швидко, не вимагаючи консенсусу значної кількості народних депутатів. Однак прив'язка до присутніх на засіданні означала, що кожного разу необхідна кількість голосів відрізнятиметься, що могло потягнути за собою численні непорозуміння та затримки. Це жодним чином не сприяє пришвидшенню роботи парламенту під час засідань.

На жаль, Регламент 1994 року містив той самий недолік. Однак у цьому випадку рішення з процедурних питань приймалось більшістю голосів депутатів, *які взяли участь у голосуванні*; враховувались лише голоси «за», «проти» та «утримався» (частина 1 статті 3.2.3).

Нарешті точну кількість голосів для прийняття процедурного рішення встановив Регламент 2006 року, положення якого перейшли й до чинного. Відповідно до частини 1 статті 49 обох Регламентів такі рішення приймаються 1/3 голосів народних депутатів від конституційного складу Верховної Ради.

Висновки. Організація засідань Верховної Ради України регулярно видозмінювалась із плином часу. Це можна простежити, вивчаючи як відповідні положення Конституцій України, що були чинними в період незалежної України, так і аж чотирьох Регламентів Верховної Ради. Примітно, що три з них не були затверджені законом, а лише вводились у дію прийнят-

тям постанов. На рівні з цим Регламенти містили значну кількість положень, які на сьогодні видаються архаїчними та дещо неоптимальними, що може говорити про відносно невисокий рівень юридичної культури та техніки молодшої держави. Однак наразі становище конституційно-правової бази, що регламентує процедуру організації засідань Верховної Ради України, зокрема під час першої сесії, відчутно прогресує, а наведене дослідження сприятиме її подальшому розвитку.

Список використаних джерел:

1. Журавський В. С. Становлення і розвиток українського парламентаризму (теоретичні та організаційно-правові проблеми). Київ: Парламентське вид-во, 2002. 344с.
2. Конституція (Основний Закон) Української Радянської Соціалістичної Республіки : Закон Верховної Ради УРСР № 888-IX від 20.04.1978 р. Відомості Верховної Ради УРСР. 1978. № 18. Ст. 268. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/888-09#Text>
3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. (ВВР). 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Матейчук Р. І. Процедура організації і проведення пленарних засідань Верховної Ради України. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Юридичні науки. 2015. Вип. 6(1). С. 49–52. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_jur_2015_6%281%29__13
5. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10 лютого 2010 року № 1861-VI. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 14–15, № 16–17, ст.133. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>
6. Про Регламент Верховної Ради України: Постанова Верховної Ради від 16 березня 2006 року N 3547-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, № 23, № 24–25, ст.202. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3547-15#Text>
7. Про Тимчасовий регламент засідань Верховної Ради України дванадцятого скликання: Постанова Верховної Ради від 22 травня 1990 року № 6-XII. Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1990, № 25, ст.391. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/6-12#Text>
8. Развадовская М. В. Організаційно-правові форми роботи Верховної Ради України. Право і Безпека. 2004. Т. 3, № 4. С. 155–158. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2004_3_4_43

9. Регламент Верховної Ради України (Розділ 1 – розділ 4) від 27.07.1994 № 129а/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/129%D0%B0/94-%D0%B2%D1%80/ed20060415#Text>
10. Регламент Верховної Ради України (Розділ 5 – розділ 11) від 27.07.1994 № 129б/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/129%D0%B1/94-%D0%B2%D1%80#Text>
11. Чисельність Народних депутатів України. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: https://arm.navs.edu.ua/books/konst_pu/rozdil/rozdil8.html

References :

1. Zhuravskiy, B. C. (2002). Stanovlennia i rozvytok ukraïnskoho parlamentaryzmu (teoretychni ta orhanizatsiino-pravovi problemy). Kyiv: Parlamentske vyd-vo.
2. Konstytutsiia (Osnovnyi Zakon) Ukraïnskoï Radianskoï Sotsialistychnoi Respubliky : Zakon Verkhovnoi Rady URSR № 888-IX vid 20.04.1978 r. *Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR*. 1978. № 18. art. 268. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/888-09#Text>
3. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 r. № 254к/96-VR. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy.(VVR)*. 1996. № 30 art. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Mateichuk, R. I. (2015). Protседura orhanizatsii i provedennia plenarnykh zasidan Verkhovnoi Rady Ukrainy. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Seriia : Yurydychni nauky*. Issue 6(1). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_jur_2015_6%281%29_13
5. Pro Rehlament Verkhovnoi Rady Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 10 liutoho 2010 r. № 1861-VI. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*, 2010, № 14–15, № 16–17, art.133. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>
6. Pro Rehlament Verkhovnoi Rady Ukrainy: Postanova Verkhovnoi Rady vid 16 bereznia 2006 r. № 3547-IV. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*, 2006, № 23, № 24–25, art.202. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3547-15#Text>
7. Pro Tymchasovi rehlament zasidan Verkhovnoi Rady Ukrainy dvanadtsiatoho sklykannia: Postanova Verkhovnoi Rady vid 22 travnia 1990 r. № 6-XII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR (VVR)*, 1990, № 25, art.391. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/6-12#Text>
8. Razvadovskaia, M. V. (2004). Orhanizatsiino-pravovi formy roboty Verkhovnoi Rady Ukrainy. *Pravo i Bezpeka*. Voll 3, № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2004_3_4_43
9. Rehlament Verkhovnoi Rady Ukrainy (Rozdil 1 – rozdil 4) vid 27.07.1994 r. № 129а/94-VR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/129%D0%B0/94-%D0%B2%D1%80/ed20060415#Text>

10. Rehlament Verkhovnoi Rady Ukrainy (Rozdil 5 – rozdil 11) vid 27.07.1994 r. № 129b/94-VR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/129%D0%B1/94-%D0%B2%D1%80#Text>
11. Chyselnist Narodnykh deputativ Ukrainy. Ofitsiinyi portal Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: https://arm.navs.edu.ua/books/konst_pu/rozdil/rozdil8.html

Z. S.-M. Yakhiaiev

Historical Development of the Organization of Meetings of the Verkhovna Rada of Ukraine : General Provisions and the First Session

***Summary.** The study aims at conducting a comparative analysis of the provisions regulating the procedure for organizing meetings of the Verkhovna Rada of Ukraine, in particular during the first session, using the example of the Fundamental Laws of Ukraine and the Rules of Procedure of the Verkhovna Rada of Ukraine.*

The article examines the historical development of the organization of meetings of the Verkhovna Rada of Ukraine, in particular, the procedure for opening the first session after the elections. The author analyzes the constitutional and legal framework that regulated this procedure in different periods, in particular, the provisions of the Constitution of the Ukrainian SSR of 1978 (in the version in force until 1996), as well as the provisions of the current Constitution of Ukraine. The author reveals significant differences between the Soviet and modern organization of the work of the Parliament, including the procedure for convening the first session, opening of its first meeting, the role of the Temporary Presidium of the Verkhovna Rada, the powers and authority of the Parliament, etc.

Among other shortcomings of the Constitution No. 888-IX in the organization of parliamentary meetings, it was noted that the reference to the actual number of MPs, rather than the constitutional composition of the parliament, which was often used in the context of decision-making, quorum, etc., calls into question the implementation of the representative function of the legislature and is an extremely imperfect mechanism for ensuring its activities. Another drawback is the absence of provisions that would enshrine

- the openness of the Verkhovna Rada's sessions and the grounds for holding a closed session,*
- declaration that any decisions of the Parliament are made exclusively at plenary sessions,*
- personal voting of MPs at the meetings.*

In addition to the Constitutions, the study compared the provisions of the following acts: Temporary Rules of Procedure of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR of the Twelfth Convocation of May 22, 1990, in the latest effective version; Rules of Procedure of the Verkhovna Rada of Ukraine of 27.07.1994 No. 129/94-VR, in the latest effective version; Rules of Procedure of the Verkhovna Rada of Ukraine of March 16, 2006 (declared unconstitutional by the decision of the Constitutional Court of Ukraine), in the latest effective version; Rules of Procedure of the Verkhovna Rada of Ukraine of February 10, 2010.

The author analyzes in detail the amendments made to the Rules of Procedure of the Verkhovna Rada since 1990, which concerned such aspects as the procedure for opening the first session, the role of the temporary presidium of the Verkhovna Rada, the place of state symbols, the procedure for making decisions, including procedural decisions, and decisions on the inclusion of issues on the agenda. Particular attention is paid to the analysis of problematic aspects of the previous regulations, in particular, the expansion (relative to the provisions of the Constitution) of the dependence of the Parliament on the actual number of MPs, which could complicate the decision-making process, including procedural ones.

Based on the study, the author concludes that the procedures for organizing the first session of the Verkhovna Rada have gradually evolved, which has contributed to strengthening parliamentarism in Ukraine. At the same time, it is noted that certain aspects remain controversial, and the current regulatory provisions require further improvement to ensure greater efficiency in the work of the Verkhovna Rada of Ukraine during its meetings.

Keywords: *forms of work of the Verkhovna Rada of Ukraine, first session, meetings, Rules of Procedure*